

از سری کتابهای آموزش موضوعی نوبل

آموزش جامع آرایه‌های ادبی و
مهارت‌های تشخیص آن

آموزش سطح بندی آرایه‌ها از ساده تا تیزموشان

مهارت‌های نوین جهت تشخیص سریع آرایه‌ها

تنوع و فراوانی شایده‌ها مثال‌های خلاقانه و جدید

پرسش‌های چهارگزینه‌ای داخل و خارج کشور

مدیر گروه ادبیات نوبل: اسماعیل محمدزاده

گروه مؤلفان و ویراستاری نوبل:

اسماعیل محمدزاده - کیوان نایه‌چی - علی اصغر عباسیان - وحیده روننده باسنج - فاطمه هاشمی

سرنشانه: محمد زاده، اسماعیل، ۱۳۴۷	
عنوان و نام پدید آور: آموزش آرایه‌های ادبی و مهارت‌های تشخیص آن / اسماعیل محمدزاده	
مشخصات نشر: تهران: ایران باستان، ۱۳۹۱	مشخصات ظاهری: ۱۶۰ ص
فروست: سری کتاب‌های آموزش موضوعی نوبل	شابک: 978-600-5710-43-4
وضعیت فهرست نویسی: قیفا	موضوع: معانی و بیان
موضوع فارسی: بدیع	رده بندی کنگره: PR1 ۳۳۵۶
رده بندی دیویی: ۸۴۲ / ۴۲۰	شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۵۰۳۱۸

ISBN: 978-600-5710-43-4

شابک: ۴-۳-۴۳-۵۷۱۰-۶۰۰-۹۷۸

عنوان:	آموزش آرایه‌های ادبی
ناشر:	انتشارات ایران باستان
مدیر مسئول:	سعید قاسمی
مؤلف:	اسماعیل محمدزاده
شمارگان:	۵۰۰۰ جلد
لیتوگرافی:	فرا اندیش
نوبت چاپ:	اول - ۱۳۹۱
طرح جلد:	مهدی رحیمی
چاپ:	دانش پژوه - عامری
قیمت:	۴۲۰۰ تومان

آدرس: تهران - میدان انقلاب - ابتدای خیابان آزادی - ترسیده به جلال‌آباد شمالی -
کوچه‌ی قائم مقام - پلاک ۲ - طبقه‌ی سوم - انتشارات ایران باستان
تلفن: ۸-۶۶۵۰۳۱۶۵ / تلفکس: ۶۶۴۳۵۶۴۱

پایگاه اینترنتی انتشارات ایران باستان: www.iranbastanpub.com

کلیه حقوق برای انتشارات ایران باستان محفوظ است و هیچ شخص حقیقی و یا حقوقی حق چاپ و نشر تمام یا بخشی از این اثر را به هر صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و جزوه و ... ندارد و متخلفین به موجب بند ۵ ماده‌ی ۲ قانون حمایت از ناشرین، تصحیه پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

به جای مقدمه

نظامی در نصیحت فرزند خود

ای چارده ساله قسره‌العین
آن روز که هفت ساله بودی
واکنسون که به چارده رسیدی
غافل منباشین ز به وقت بازیست
دانش طلبی و بزرگی آموز
نام و نسبت به خردسالی است
جایی که بزرگی بایستد بود
چون شیر به خود سینه شکن باش
دولت طلبی سبب نگره دار
آن جا که فتنه‌های جنگالی
و آن شغل طلبی ز روی خالیست
گر دل دهی ای پسر بدین پند
گرچه سر سروریت بیستم
در شمر میچ و در فخر او
زین فن مطلب بلند نسامی
نظم ارچه به مرتبت بلند است
در جدول این خط قیاسی
تشریح نهاد خود در آموز
پیغمبر گفت علم علمان
در نیاف دو علم بیوی طیب است
می باش طیب عیسوی هوش
می باش فقیه طاعت اندوز
گر هر دو شوی بلند گردی
صاحب طبرقین عهد باشی
می کوش به هر ورق که خوانی
پالان گری ای به غایت خود
گفتن ز من از تو کار بستن
با این که سخن به لطف اب است
کم گوی و گزیده گوی چون در
لاف از سخن چو در توان زد
مروریدی کز اصل پساک است
تا هست درست گنج و کان هاست
یک دسته گل دماغ پرور
گر باشد صد ستاره در پیش
گرچه همه کوکی به تاب است

ببالغ نظم علوم کنونین
چون گل به چمن حواله بودی
چون سرو بر آوج سر کشیدی
وقت هنر است و سرفرازیست
تا بسکه نگرند روزت از روز
نسل از شجر بزرگ خالی است
فرزندی من تدارت سود
فرزند خصال خویشتن باش
با خلق خدا لب نگره دار
از ترس خدا مباش خالی
کز کرده نباشدت خجالت
از پند پدر شوی برومند
و این سخن سخنوریت بیستم
چون اکذب اوست احسن او
کان ختم شد است بر نظامی
آن علم طلب که سودمند است
می کوش به خویشتن شناسی
کان معرفتی است خاطر افروز
علم ادیبان و علم الأبدان
و آن هر دو فقه یسا طیب است
اما نه طیب آدمی کش
اما نه فقیه حیلست آموز
پیش همه از خود گردی
صاحب طبرق دو عهد باشی
کان دانش را تمام دانی
بهتر ز کسله نوزی باشد
بی کار نمی توان نشستن
کم گفتن هر سخن صواب است
تا ز اندک تو جهان شود پر
آن خشت بود که پر توان زد
آرایش بخش آب و خاک است
چون خرد شود دوی جان هاست
از صد خرمن گیاه بهتر
تنظیم یک آفتاب ازو پیش
افروختگی در آفتاب است

فهرست

پیش درآمدی بر آرایه‌هایی ادبی و قالب‌ها ۱

فصل اول: بیان

تشبیه	۷
مراحل یافتن تشبیه	۸
ارکان تشبیه	۹
ارکان تشبیه در ابیات و عبارات	۱۰
تشبیه در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)	۱۱
تمرین	۱۳
استعاره (مصرعیه)	۱۷
تمرین	۲۰
استعاره مکنیه (کنایه)	۲۱
تشخیص	۲۱
غیر تشخیص	۲۲
تمرین	۲۳
تشخیص (استعاره) در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)	۲۴
تمرین	۲۶
مجاز	۲۷
تمرین	۲۹
مجاز در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)	۳۱
علاقه‌ی مجاز	۳۱
کنایه	۳۳
تمرین	۳۵
کنایه در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)	۳۷

فصل دوم: بدیع - آرایه‌های لفظی

بدیع	۳۸
تمرین	۳۹
واج‌آرایی در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)	۴۰
تکرار	۴۱
تمرین	۴۱

۴۲	تکرار در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)
۴۲	سجع
۴۳	سجع متوازن
۴۴	تمرین
۴۶	سجع در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)
۴۶	سجع در شعر
۴۷	تمرین
۴۷	تضمین‌المزدوج
۴۸	تمرین
۴۹	موازنه و ترصیع
۵۰	ترصیع
۵۰	تمرین
۵۱	موازنه و ترصیع در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)
۵۳	جناس
۵۴	تمرین
۵۵	جناس تام در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)
۵۶	جناس ناقص (جناس ناقص حرکتی)
۵۶	جناس ناقص اختلافی
۵۷	جناس ناقص افزایشی
۵۷	جناس ناقص قلب
۵۸	تمرین
۵۹	جناس ناقص در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)
۶۰	اشتهاق
۶۱	تمرین

فصل سوم: بدیع - آرایه‌های معنوی

۶۲	مراعات نظیر
۶۳	تمرین
۶۴	مراعات نظیر در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)
۶۴	تلمیح
۶۷	تلمیح در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)
۶۸	تضمین
۶۹	تمرین
۶۹	تضاد

۷۰	تمرین
۷۲	تصاد در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)
۷۳	تمرین
۷۴	تناقض (پارادوکس، بیان نقیض، متناقض‌نما)
۷۷	تمرین
۷۸	تناقض در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)
۷۹	حس‌آمیزی
۸۱	تمرین
۸۲	حس‌آمیزی در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)
۸۳	تمرین
۸۴	ایهام
۸۶	تمرین
۸۸	ایهام در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)
۸۹	ایهام تناسب
۹۱	تمرین
۹۳	لفظ و نشر
۹۷	تمرین
۱۰۰	لفظ و نشر در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)
۱۰۲	اغراق
۱۰۳	تمرین
۱۰۴	حسن تعلیل
۱۰۶	تمرین
۱۰۸	حسن تعلیل در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)
۱۰۹	اسلوب معادله
۱۱۱	تمرین
۱۱۲	اسلوب معادله در سطح عالی (ویژه‌ی تیزهوشان)

فصل چهارم : سوالات کنکور آزاد

۱۱۷	تست‌های کنکور آزاد
۱۳۱	پاسخ‌نامه‌ی کلیدی کنکور آزاد

فصل پنجم : سوالات کنکور سراسری

۱۳۲	تست‌های کنکور سراسری
۱۴۵	پاسخ‌نامه‌ی کنکور سراسری
۱۵۴	فهرست منابع و مآخذ